

Advies:

Tarieven 2023 West- en Oost-Brabant Arriva

Referentie: 22.09 Tarieven 2023
Adviesdatum: 19 september 2022
Behandeld door: Jan Geurts, Bureaumanager Reizigersoverleg Brabant
Aanvrager: Jan Pieter Been, Arriva
Aanvraagdatum: 5 augustus 2022

Beste heer Been,

In augustus 2022 ontvingen wij van u de adviesaanvraag voor de tarieven 2023 voor Brabant, welke Hermes en Arriva gezamenlijk hebben opgesteld. Reizigersoverleg Brabant is niet positief over de tariefsvoorstellen. In dit advies lichten wij dit nader toe.

Reizigersoverleg Brabant heeft bezwaar tegen de tariefsverhoging van ruim 8% voor de Brabantse reiziger, juist op het moment dat de dienstverlening voor de reiziger juist sterk achterblijft.

Wij adviseren de tariefstijging per 1 januari 2023 voor reizen in Brabant te beperken tot de toch al aanzienlijke indexering volgens de LTI en de overige toe-/opslagen te laten vervallen.

Algemeen

Het OV maakt zware tijden door. Zowel voor de vervoerder als voor de reiziger.

Vervoerders moeten dealen met stijgende (energie)kosten, minder inkomsten, chauffeurstekorten, stakingen en daarmee een gehavend imago van het OV. De (bestaande) reiziger wordt geconfronteerd met lagere frequenties, drukkere bussen, slechte aansluitingen of zelfs verdwenen verbindingen. En natuurlijk stakingen. Een neerwaartse spiraal. Reizigersoverleg Brabant begrijpt de noodzaak voor de vervoerder om in deze lastige tijden de reizigersinkomsten en de kosten in balans te houden. Dit is nodig om uit deze spiraal te komen.

Vanuit reizigersperspectief past bij een achterblijvende dienstregeling en dienstverlening eerder een prijsverlaging dan -verhoging. Of, in combinatie met de inflatie, ten minste een gelijkblijvend tarief.

Reizigersoverleg Brabant denkt graag mee in het opnieuw in balans brengen van beide belangen. Echter, een nieuwe balans wordt ons inziens niet bereikt door extra opslagen en indexaties te integreren in het reguliere tarief. U geeft aan dat dit noodzakelijk is om te voorkomen dat de inkomsten verder wegvallen en de dienstregeling nog verder naar beneden bijgesteld moet worden. Wij vinden echter onvoldoende onderbouwd waarom dit probleem zich alleen in Brabant voordoet, en het LTI hiertoe ontoereikend is. Zie ook *Eenvoudiger Tarievenhuis*.

Landelijke Tarievenindex (LTI)

Conform de Landelijke Tarievenindex (LTI) bedraagt de indexering van de rekkentarieven ten opzichte 2022 voor 2023 7,02%. De indexering komt tot stand door een weging van de loon-, energie- en inflatieontwikkeling en geldt landelijk als basis voor tariefsberekeningen. Hoewel dit een aanzienlijke indexering is, past deze wel binnen de landelijke afspraken. Derhalve gaat Reizigersoverleg Brabant akkoord met deze indexering.

Toeslag EMV/OVPay

In uw adviesaanvraag geeft u aan dat landelijk een additionele 0,44% is voorgesteld ten behoeve van de beheerkosten voor OVPay, maar dat wanneer en de wijze waarop nog niet is vastgesteld. Onlangs heeft u ons geïnformeerd dat het NOVB op 1 september jl. heeft besloten de 0,44% te verdelen over 2023 en 2024. Voor uw tariefaanvraag betekent dit dat de landelijke indexering voor 2023 7,02% (LTI) + 0,22% (OVPay) = 7,24% bedraagt.

Op landelijk ROCOV-niveau is er nog geen standpunt over deze toeslag. Vooruitlopend hierop heeft Reizigersoverleg Brabant geen bezwaar deze extra indexering mee te nemen in de berekening van de Brabantse tarieven. Dit is echter nog niet verwerkt in de door u voorgestelde overzichten. In dit advies reageren we dan ook nog niet op de voorgestelde bedragen.

Additionele 1% vanuit PvE

U maakt gebruik van de mogelijkheid die het Programma van Eisen biedt om in Brabant boven op de LTI 1% extra verhoging toe te passen op de kilometertarieven en de regionale reisproducten. Net als afgelopen jaar begrijpen wij deze keuze vanuit vervoerdersperspectief. Maar méér nog dan afgelopen jaar vinden wij het toepassen van deze additionele 1% ongepast. Deze 1% is namelijk niet vrijblijvend, maar kent een doelstelling. De additionele 1% op de LTI is in het Programma van Eisen opgenomen als prikkel voor de vervoeder om de zogenaamde 'Klantinterface' te verbeteren. De bedoeling van deze aanvullende verhoging is om de relatie met de klant én service aan de klant op alle mogelijke onderdelen te verbeteren, en hierop te innoveren. Deze aanvullende verhoging is in elk geval niet zondermeer bedoeld als vaste component van de tariefsverhoging, laat staan om tegenvallende reizigersopbrengsten te compenseren.

Op dit moment moeten vervoerders alle zeilen bijzetten om de basis dienstverlening voor de reizigers overeind te houden. Er is nu weinig ruimte voor verbetering en innovatie¹. Wij hebben begrip voor deze situatie, maar vinden het vanuit reizigersperspectief niet gepast de hiervoor bestemde additionele 1% nu toe te passen in de tarieven.

Toekomstige concessies

Reizigersoverleg Brabant ziet dit als hét moment om op enige manier beweging te brengen in deze 'standaard 1% extra verhoging'. Het is ons inziens onwenselijk de '1%' ook weer onderdeel te maken van de voorwaarden voor de nieuwe/toekomstige concessies. Wanneer hier niet tijdig rekening mee gehouden wordt kan (de opbouw van) de tarieven niet Brabantbreed gelijk gehouden worden. Wij denken graag mee op de wijze waarop deze beweging wordt ingezet.

Toeslag Cashloos

Bij de invoering van cashloos betalen (december 2017) is in Brabant overeengekomen dat tijdelijk een toeslag² berekend mag worden. Doelstelling hiervan was om de afschrijving van de toen benodigde investeringen af te dekken om het veiligere cashloos betalen snel en doeltreffend in te kunnen voeren. U stelt voor om vanaf 2023 deze tijdelijke verhoging van de tarieven permanent in te voeren en vanaf 2023 ook mee te nemen in de indexering die wordt toegepast op de andere tarieven.

Dit om enerzijds een deel van de tegenvallende reizigersopbrengsten als gevolg van de Corona-pandemie te compenseren, en anderzijds de verwachte derving omtrent de invoering van het EMV-betalen te dempen.

Op meerdere vlakken hebben wij hiertegen bezwaar.

Deze opslag wordt dan niet langer om de juiste reden ingezet. Cashloos betalen is inmiddels landelijk de norm. Niet alleen in het OV. Met de invoering van EMV wordt de bankpas bovendien nog meer centraal gezet.

Ons inziens zijn de investeringen die nodig waren voor de invoer van het cashloos betalen reeds lang terugverdiend (zie ook onze eerdere adviezen met betrekking tot de tarieven). De kosten van het instandhouden van cashloos betalen, maken ondertussen onderdeel uit van de reguliere bedrijfsvoering, welke meegenomen wordt in LTI/LTK.

Gezien het bovenstaande achten wij het niet gepast de toeslag nog langer toe te passen, laat staan deze mee te nemen in het reguliere (reken)tarief en de jaarlijkse indexatie.

Het is dan ook de hoogste tijd eindelijk het einde van deze tijdelijke maatregel te aanvaarden. Voor de reiziger geeft dit dan in 2023 nog enige compensatie voor de forse tariefstijging.

¹ De invoering van EMV/OVPay valt hierbuiten, hiervoor dient de landelijke toeslag 0,44% (0,22%).

² Kilometer tarief +€ 0,0068, Ritkaart +€ 0,15, Daluren Dagkaart € +0,20

Eenvoudiger Tarievenhuis

Op termijn willen Reizigersoverleg Brabant, Provincie en vervoerders gezamenlijk in Brabant naar een eenvoudiger en duidelijker palet aan tarieven en producten, dat meer aansluit bij de landelijke tarieven. De aanvullende 1%, de toeslag cashloos én het voorstel om deze vast onderdeel te maken van het rekestarief en deze ook nog eens mee te indexeren past hier ons inziens geheel niet bij. Dit maakt het Brabantse tariefstelsel minder transparant. Het kost nu al moeite om de samenstelling en verhoging van de tarieven te begrijpen.

Wijzigingen in Brabants tarievenhuis

Eerder dit jaar is gesproken over aanpassingen in (producten binnen) het Brabants tarievenhuis. Gekozen is om de eventuele grote veranderingen uit te stellen tot de invoering van de plateaus 2/3 van OVPay/EMV-betalen. In deze aanvraag zijn dan ook geen wezelijke productwijzigingen opgenomen.

Reizigersoverleg Brabant staat er voor open om op onderdelen juist nú wijzigingen in het tarievenhuis aan te brengen. Op dit moment is het gepaster om minder korting te geven dan om het basistarief extreem te verhogen. Zeker nu de dienstverlening op sommige plaatsen in onze provincie tot een basis is afgeschaald.

Tarieven en producten

Bovengenoemde bezwaren hebben betrekking op de wijze waarop de tarieven tot stand komen en dus niet over de specifieke bedragen. Deze zijn bovendien nog onderhevig aan de aanvullende toeslag Toeslag EMV/OVPay.

Hieronder gaan wij nog in op enkele specifieke tarieven en producten uit uw adviesaanvraag:

- Het **Kilometertarief** komt in het tariefvoorstel boven de € 0,19 / km uit. Het OV komt daarmee boven de huidige belastingvrije vergoeding voor autokilometers uit. Weliswaar stijgt ook dit tarief volgend jaar, maar voor de beeldvorming (prijspceptie) is dit wel een magische grens.
- Het nieuwe **Basistarief / Opstaptarief** ontbreekt in de aanvraag (consumentenprijs 2022 €1,01). Deze zien wij graag terug in de overzichten.
- Daarnaast voert u **eigen producten, acties en zakelijke dan wel sociale vervoersproducten**. Reizigersoverleg Brabant heeft geen inzicht in de mate van gebruik, maar ook niet in de mate waarin derving op deze producten plaatsvindt. Daarmee is ook niet inzichtelijk in hoeverre deze producten van negatieve invloed zijn op de bedrijfsvoering en daarmee op de consumententarieven. Wij vragen u om kritisch te zijn met betrekking tot de prijsstelling en prijsafspraken omtrent deze producten.

- De tarieven van **BravoFlex** en **Buurtbusflex** worden niet geïndexeerd. Door de prijzen ook in pilots mee te indexeren worden grote prijsverhogingen op een later tijdstip voorkomen.
- U stelt voor het **voorschot (instaptarief)** op de lijnen 312, 327 en 801 vanaf 2023 te verlagen naar 4,- in plaats van €8,-. Reizigersoverleg Brabant is positief over deze wijziging. Dit staat beter in verhouding tot de (gemiddelde) ritprijs op deze trajecten.
- Uw stelt voor tijdelijk een **duale periode EMV én wagenverkoopassortiment** (Ritkaart, Dalurendagkaart, Nightliner rit- en retourkaart en Stadskaartje) te hanteren. Wij kunnen ons hierin vinden, ten behoeve van een geleidelijke overgang. Graag blijven wij op de hoogte van de monitoring van de gebruikte betaalmethoden en ontvangen te zijner tijd graag een adviesaanvraag met betrekking tot de beëindiging van de fysieke kaartjes.
- Wij vragen u de tarieven voor de **Staffels Dalurendagkaart** te wijzigen. Het voorgestelde tarief voor één Dalurendagkaart is € 7,75. De staffels zijn gewoonlijk 2x of 3x dit tarief. Voor de begrijpelijkheid moeten de tarieven ons inziens dan ook een veelvoud zijn van het afgeronde consumententarief: 1x = € 7,75 | 2x = € 15,50 | 3x = € 23,25.

Samenvattend adviseren wij u voor 2023 te overwegen af te zien van de extra verhoging van 1% bovenop de LTI. De toepassing van de huidige opslag voor de dekking van de invoering van cashloos betalen dient ons inziens zondermeer per 1 januari 2023 te vervallen.

Graag ontvangen wij op uiterlijk 31 oktober uw definitieve adviesaanvraag op basis van de recent definitief vastgestelde LTI en waarin u ook inhoudelijk ingaat op de in dit voorlopige advies genoemde bezwaren en overwegingen.

Wij publiceren dit advies twee weken na de adviesdatum op www.reizigersoverlegbrabant.nl. Als u hier bezwaar tegen heeft, kunt u contact opnemen met de betreffende Procesmanager.

Met vriendelijke groet,

Herman H. Bouma, voorzitter
Reizigersoverleg Brabant